

P. n. Zgodovinsko društvo, Koroška c. 10
Maribor
Polenostni in rood

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in
petek. Uredništvo in upravništvo je v Mar-
iboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se
more govoriti vsaki dan samo od 11. do
12. ure. Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

20. številka.

MARIBOR, dne 6. aprila 1925.

Letnik I.

Proti uničevanju svobodne besede.

Poleg znanega velesrbskega glasila »Balkan«, ki je last
špekulanta in hujskača Svetolika Saviča, se je našlo sicer
malo listov v celi naši državi v zagovor in odobravanje
znanega načrta tiskovnega zakona, tudi od režimskih listov
so mnogi ugotovili in grajali velike napake in krivice tega
zakonskega načrta in predloga, a kljub temu se še veliko
premalo obsoja atentat na tiskovno svobodo in na tisk in
veliko premalo se razkrinkuje teptanje in pravo uničeva-
nje svobodne besede. Našlo se je namreč na žalost in
sramoto mnogo indiferentnih, ki ne občutijo težine udarca,
pripravljenega tisku in svobodni besedi. Imamo celo vrsto
listov, ki služijo režimu in kažejo svojo nevtralnost s tem,
da niso ravno navezani na eno režimsko stranko. Svojo
nevtralnost pa kažejo sedaj tako, da nočejo ne videti in ne
slišati, kako se pripravlja rabeljstvo nad tiskom in nad
svobodno besedo sploh. Taki »nevtralci« mislijo, da že ima
jo svoj izhod, če bodo hvalili vsak režim.

Seveda so tudi take misli napačne in vsi nevtralni in
indiferentni bodo prej ali slej videli, kako slabo so preso-
jali in poznali vse, kar se pripravlja proti tisku. Če se uza-
konni projekt tiskovnega zakona, bodo tudi najrazličnejši
»nevtralci« videli, kako zanjko so si sami zadržali. Načrt
tiskovnega zakona ima določila in odprta vrata za uniče-
vanje vsakega glasila javnega življenja in tako bodo tudi
najrazličnejši današnji nevtralci in indiferentni prišli na
svoj račun, ki jim pa ne bo ljub. Po načrtu novega tiskov-
nega zakona se bodo listi plenili in kaznovali tudi zaradi
stvari, ki nimajo s politiko prav nič opraviti. Predvideno
je namreč tudi strogo kaznovanje vseh vesti, ki bi zamogle
kaliti družinski mir in ugled, — in tako se bodo morali tudi
politični »nevtralci« dobro premisliti, predno bodo priobčili
recimo vest o kakem samomoru ali pa celo o kaki sodnji-
ski razpravi in razsodbi. Iz novinarjev ter iz vseh, ki imajo
opraviti s časopisjem, hoče napraviti novi tiskovni zakon
državljanje najzadnje in posebne »klase«, kajti določila
splošnega in po pravem za vse državljane veljavnega ka-
zenskega zakona in še marsikaj drugega za novinarje, ča-
sopisne izdajatelje, tiskarje itd. sploh ne veljajo. Radi raz-
žaljenja n. pr. bodo drugi obsojeni na 24 ur zapora, 100
din. denarne kazni itd., novinar pa na par let in na več sto-
tisoč dinarjev.

Imamo pa tudi primer, kako si režim predstavlja polo-
žaj tiska in kako usodo mu pripravlja. V Splitu se vrši so-
dnijska razprava proti novinarjem in proti drugim ljudem,
ki so imeli opraviti z nekim hrvaškim protirežimskim li-
stom. Vsi so toženi po zakonu o zaščiti države in oba no-
vinarja sta predlagana na — smrt na vešalih ali pa na
20letno težko ječo. Vislice za časopisne članke — to je
sramota 20. veka. Državni pravdnik in tožitelj, ki zastopa
to sramoto, dobro razume duh režima, ki je pripravil udu-
šenje tiskovne svobode na celi črti. Načrt novega tiskov-
nega zakona sicer ne predvideva vislic, zato pa ima za no-
vinarje desetletno ječo in stotisoče dinarjev denarne kaz-
ni, kar je spremenjeno v ječo tudi dobrih 10 let in tako
še več kot smrt na vešalih.

Načrt tiskovnega zakona je sestavil nekdanji avstrijski,
sedaj pa velesrbski patrijot radikali dr. Srskič. Njemu
je hura- in živio-patrijotizem prava profesija, za novinarsko
profesijo pa nima nobenega smisla. Primer in predznak za
to nam nudi splitski proces. Kot prva in glavna sta obto-
žena hrvaški rodoljub Kerubin Šegvič in poklicni novinar
Raič. Prvi dokazuje, koliko je delal med vojno za skupno
državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, drugi, kako je med
vojno silil med srbske komite, kako je vse svoje moči za-
stavil nacionalni revoluciji in kako je bil po vojni celo
med ustanovitelj orjune, meneč, da bo ta organizacija slu-
žila čisti in pošteni jugoslovanski ideji. Oba kažeta tudi na
svoje članke, ki sta jih spislala v proslavo jugoslovanstva
in države, a vse to se ne jemlje v pretres, ampak predmet
obtožbe in temelj sodnega postopanja tvorijo samo njune
kritike položaja v državi SHS. Tudi na to se ne ozira, da
so drugi še hujše kritizirali, pa niso bili ne obtoženi in ne
obsojeni.

Ko se je pripravljala načrt tiskovnega zakona, je bilo
vse polno lepih besed od strani ministrov in drugih vlad-
nih činiteljev. Celo sam Pašič je rekel, da se mora poskr-
beti za existenco novinarjev. Ministri so obljubljali po-
sebna zakonska določila v zaščito novinarskega stanu, a
vse to je ostalo samo pri besedi, pripravljala se je pa vne-
to smrt novinarske existencije in krvništvo nad tiskom in
nad svobodno besedo sploh. V odseku zakonodajnega od-
bora, ki se bavi nujno s predlogom tiskovnega zakona, so
v vladni večini tudi bivši ministri in obdolženci največje
korupcije Lazica Markovič, Kojič in pop Janjič. Predlog
Srskičevega tiskovnega zakona ima tudi določila, ki one-
mogočajo vsako zasledovanje korupcije — in tako vedo
gospodje ala Lazica, kakaj so v tiskovnem odseku, vedeti
pa mora to tudi javnost.

Včeraj so se v nekaterih krajih vršili protestni shodi
časnikarjev in tipografov proti pripravljeni krvniški ataki na
tisk, v drugih krajih se še pripravljajo in tako se bode vse

storilo, da najširša javnost spozna in obsodi največjo kr-
šitev svobode tiska in besede.

Pred rekonstrukcijo vlade.

Dočim je navidezno v političnem življenju nastopil po
poln mir po odhodu voditeljev bloka, se za kulisami med
voditelji takozvanega nacionalnega bloka vrši hud boj. Z
ene strani si skuša Pribeževič zagotoviti, da ostane v vladi
tudi po izvršeni rekonstrukciji. Poleg tega da kolikor toliko
ohrani svoj sedanj položaj v vladi za slučaj rekonstrukcije.
Pašič sam se o rekonstrukciji še ni izrazil in daje na vse
tozadevne intervencije številnih kandidatov za ministrska
mesta nedoločne odgovore. Iz njegove okolice potrjujejo,
da se Pašič še vedno ni odločil niti glede rekonstrukcije,
niti glede nove orientacije. Nekateri krogi celo trdijo, da
rekonstrukcije kljub temu, da je sedem portfeljev nezase-
denih, še ni pričakovati pred velikonočnimi prazniki. Na
drugi strani pa ravno radikali ponovno javljajo in obvešča-
jo javnost, da gre nova orientacija radikalne stranke v sme-
ri koncentracijske vlade in trdijo, da je koncentracija spre-
jeta kot najresnejša kombinacija na vseh merodajnih me-
stih. Seveda mora biti v tej kombinaciji Nikola Pašič, ker
brez njega danes ni mogoče računati na radikalno stranko.

Med radikali je od dne do dne več ministrskih kandi-
datov, ki se priporočajo vsak po svojem listu ter na razne
načine tudi intrigirajo proti svojim tekmecem. Znani Spa-
lajkovič ni uspel v boju proti dr. Ninčiču, svoj mandat bo
odložil in bo naprej služil kot diplomat.

V soboto je podal Uzunović ostavko na svoje mesto
I. podpredsednika narodne skupščine. To mesto se mu je
zazdelo prenizko in zahteval je, naj se mu zopet da kako
ministrsko mesto. Njegova ostavka je sprejeta in bo naj-
brž zopet postal minister za javna dela.

Vlada je v soboto dopoldne in popoldne do pozno na
večer razpravljala o Pavle Radičevi avdijenci na dvoru in
pa o tem, kar je Pavle Radič prosil in predlagal, ko je bil
pri Pašiču. O svoji seji in o morebitnih sklepih ne dajo
ministri nobenih izjav ter pripovedujejo samo, da se je P.
Radič pri Pašiču zavzemal za Stjepana Radiča in za zaprte
voditelje HRSS ter za ukinjenje obznane in da se je o tem
razpravljalo na vladni seji.

Politične vesti.

Debata o načrtu tiskovnega zakona. Na sejo odseka
za načrt tiskovnega zakona je prišel v soboto tudi minister
za izenačenje zakonov Marko Gjurčič, ki je povedal, da se
mora z načrtom v podrobnostih šele seznaniti. Pri general-
ni debati je govoril najprej poslanec Milan Grol (Davidov-
vičev demokrt), ki je označil načrt kot nazadnjaško in sla-
bo delo, ki ni niti v skladu s določbami veljavnih kazens-
kih zakonov. Že predložena oblika je taka, da je zakon tež-
ko čitati in kaže na malomarno postopanje s tem zakons-
kim predlogom. Treba bi bilo dati vsaj par dni časa, da bi
se načrt dobro preštudiral. Poslanec Franc Smodej pov-
darja, da bi bilo treba najprej ugotoviti načela, na katerih
je zakon zgrajen, kar bi olajšalo razpravo o načrtu v po-
drobni debati. Za osnovo zakona služi člen 13 ustave, iz-
ključiti je pa člen 130, ki je, kakor določa ustava, samo
predhodne narave, tiskovni zakon pa je namenjen za daljšo
dobo. Namenjen ni samo, da štiti oblast in posameznike,
ampak tudi, da varuje tisk pred zlorabo od strani policijs-
kih oblasti. Predloženi načrt se tega načela ne drži in bo
zakon tisku prinesel gromno škodo, ako bi bil sprejet v
predloženi sestavi. Da se tisku zagotovi svoboda, je treba
odvzeti policijski kontrolo in jo dati sodiščem. Člen 13 us-
tave izključuje cenzuro razen v vojnem času. Člen 7 zakonskega
načrta pa vsebuje prikrito predhodno cenzuro. V
smislu člena 13 ustave je treba izločiti vse člene načrta,
ki govorijo o prepovedi tiska po začasnih določilih člena
138 ustave. Odločno nasprotuje v členu 27 izraženemu
načelu, da bi se morali zaplenjeni deli v novi izdaji izpolniti
z novim gradivom, tako da ne bi bila vidna nobena bela li-
sa. To ne pomeni nič drugega kot prikrivanje postopanja
kompetentnih organov, kadar bodo preganjali časopisje.
Bele lise so protišteje javnosti proti šikanam in neke vrste
javno mnenje, ki se mora upoštevati v demokratični dobi.
Določba v načrtu bo povzročala ogromno škodo, kar pri-
čajo kršitve zadnjih dveh let, ko so se listi preganjali.
Kazni, ki jih določa načrt, so tako težke, da bi mogle vsak
list uničiti. Zato jih je treba spraviti v sklad z obstoječimi
kazenskimi zakoni. Poglavlje 5 zakonskega načrta odpira
široko vrata popravkarjem, vladnim organom, pa tudi za-
sebnikom. Namen popravkom more biti le, da pride priza-
deti do besede, ne pa, da bi se omogočilo proti navedbam,
ki odgovarjajo dejanskemu stanu, uvajati očitne neresnice.
V tem oziru je še pomanjkljiv avstrijski tiskovni zakon iz
leta 1862, dasiravno je boljši od predloženega načrta. Za
popravke je treba določiti zastarelost, kakor je določena v
kazenskemu zakonu za kaznjiva dejanja. Predlog brani sa-
mo državno oblast in posameznika, tisku pa ne daje prav
nobenega varstva in ne pospešuje tiska kot vevajnega
kulturnega faktorja, marveč mu je v škodo. To je tem
slabše, ker država časopisju nič ne pomaga. Ne nudi mu
prednostnih taks. Dajati bi morala objektivna poročila, ka-
terih mu zdaj sploh ne daje. Presbiro je slab informativni
činitelj za inozemstvo. Listi si morajo sami skrbeti za infor-
macije. Če pa ne dobi o važnih zadevah pravih informacij,
se pa vlada pritožuje nad poročili listov. Govornik povda-
rja tudi neodgovornost za resnična poročila o javnih raz-
pravah v skupščini. Novinar bo vedno v skrbeh, kaj sme
poročati o skupščinskih razpravah. Član večine predlaga
konec debate, češ, da je za podrobnosti še dovolj časa, in
večina mehanično sprejme prvih pet členov brez večjih
sprememb. Posamezno se razpravlja o členih 6—9 in vlad-
na večina predloge opozicije odbije ter tudi te člene sprej-
me. Razprava se danes nadaljuje.

Odsek za načrt stanovanjskega zakona. Odsek zakono-
dajnega odbora za načrt stanovanjskega zakona bi bil mo-

ral že v soboto začeti s svojimi sejami. Sestali so se pa le
samo radikalski člani odseka, da se najprej sami dogovo-
rijo ter dosežejo enotno mnenje v tem vprašanju. Odsek
se bo mogoče sestati čez par dni, z delom se pa ne bo za-
čelo pred prazniki.

Državni svet in državna kontrola. Te dni bi se bile mo-
rale pripraviti volitve članov državnega sveta in glavne
kontrole, izgleda pa, da se bo tudi s tem še počakalo, da
se položaj bolj razčisti. Razni listi poročajo, da pride v drž.
svet tudi minister Šurmin, ki v novi vladi ne bo mogel
ostati, ker pri volitvah ni dobil mandata.

Po svetu.

Avstrija dobi posojilo. Avstrijski finančni minister dr.
Ahrer se je vrnil iz Londona ter poročal na seji ministrs-
kega sveta o ugodnem rezultatu svojega potovanja. Posre-
čilo se mu je doseči ugodno posojilo, katerega bo Avstrija
porabila za povzdigo poljedelstva, živinoreje in za elektri-
fikacijo železniških prog.

Braun — predsednik pruske vlade. Ker so nemški so-
cijalisti umaknili kandidaturu Brauna za predsedniške volit-
ve ter pristali na skupnega kandidata vseh republikanskih
strank dr. Marxa, so jim centrum in demokrati učinili proti-
uslugo v pruskem državnem zboru ter podpirali kandida-
turo Brauna za ministrskega predsednika. Dasiravno je ho-
tela opozicija (nacionalci) volitev onemogočiti ter z ab-
stinenco izzvati nove volitve, se ji to ni posrečilo. Braun
je bil izvoljen z 220 glasovi, dočim je opozicijski kandidat
dobil 170 glasov. Braun je po izvolitvi odgodil drž. zbor
do konca meseca aprila, kadar bodo končne predsedniške
volitve.

Delna kriza francoske vlade. Dne 3. t. m. je podal de-
misijo francoski finančni minister Clementel. Bivši mini-
ster je bil pristaš inflacijske politike, kar mu je nakopalo
hudo sovraštvo opozicije ter povzročilo spor v vladi sami.
Francoska trgovina in industrija trpi vsled pomanjkanja
denarja. Finančni minister je hotel temu odpomoči z izdajo
novih bankovcev. Za novega finančnega ministra je imeno-
van senator de Monzie.

Poljsko-ruska nesoglasja. Med Poljsko in Rusko vlada
še vedno zelo napet položaj, katerega še zaostrujejo razni
obmejni incidenti. Tako je vzbudilo po celi Rusiji veliko
ogorčenje vest o umoru dveh poljskih častnikov iz tik
rusko mejo, ko bi bila morala biti izmenjena z iz Rusije
došli Poljaki. Častnika sta bila obdolžena atentata na
nek varšavski fort, obsojena sta bila na smrt, pozneje pa
pomiloščena in določena za izmeno. Pri prevozu v Rusijo
so ju ubili spremljajoči policijski agentje. Nadalje so Rusi
ogorčeni, ker je poljski konzulat v Minsku skrival nekega
Ušasa, po rodu Poljaka, katerega ruske oblasti zasledujejo
radi zločina. Ruska vlada je v Varšavi izročila protestno
noto, v kateri zahteva zadoščenje.

Procvit katoliških vseučilišč v Belgiji in na Holandskem.
Univerza v Löwen se je zopet dvignila iz razvalin
in napreduje z neverjetno naglico. To vseučilišče šteje 4
tisoč slušateljev. Tekom zadnjih let je dobila ta univerza
240.000 knjig in 75.000 brošur. Katoliška univerza na
Holandskem lahko zre s ponosom na svoj enoletni obstoj.
Otvorjena je bila dne 17. oktobra 1923. Na Holandskem
je katoličanov samo 2 milijona, protestantov pa 3.3 mili-
jonov. Katoliki so napram protestantom v znatni manjšini
in je bila ustanovitev katoliške univerze nekaj precej tve-
gana. Holandska katoliška univerza ima razven medicinske
vse druge fakultete. Izpiti na katoliški univerzi v Nym-
veynu so istovetni z onimi na državnih vseučiliščih. Rek-
tor holandske katoliške univerze je dominikanec Langen-

Caudels, večletni profesor na katoliški univerzi v švicarskem Freiburgu.

Graditev orjaškega zrakoplova. Angleži se bodo lahko kmalu ponašali, da posedujejo največji zrakoplov na svetu. Novi zračni orjak, katerega so že pričeli graditi, bo dolg 720 m, v premeru pa bo meril 14 m. Za ogrodje bodo rabili mesto aluminija jeklo, ki je, dasiravno težje, toliko odpornejše proti raznim neizgodam. Poleg številne posadke bo v zrakoplovu prostora za 100 potnikov, ki bodo uživali enak komfort, kakor na oceanskih parnikih. Zrakoplov bodo gnali motorji na surovo olje, da se na ta način zmanjša nevarnost eksplozije.

Polet raziskovalca Amundsen na severni tečaj. V toku tega meseca bo skušal norveški raziskovalec Amundsen vnovič poleteti na severni pol. Ladija s pogumnim letalcem in njegovim spremstvom ter aeroplani je že odplula iz Norveške proti Spitzbergu, kjer se letala dvignejo v zrak ter polete proti tečaju. Amundsen upa doseči tečaj iz Spitzberga v sedmih urah. Letala so konstruirana tako, da lahko pristanejo na vodi in na ledu. Ekspedicijo je financiral Amerikanec Ellsworth.

Slaba gospodarska in finančna politika sedanje vlade.

Piše Vlad. Pušenjak, član finančnega odbora narodne skupščine.

1. Državno gospodarstvo ob času volitev.

Za časa volitev je Pašič-Pribečičeva vlada potrošila 1.300 milijonov dinarjev preko v proračunu dovoljenih kreditov, brez odobrenja narodne skupščine, brez odobrenja finančnega odbora, četudi bi morala v smislu zakona o drž. računovodstvu sklicati narodno skupščino k izrednemu zasedanju, četudi je Glavna kontrola (najvišji rač. dvor in rač. sodišče) grajala ta način gospodarstva in vložila protest proti takemu postopanju pri predsedstvu narodne skupščine, ki pa ni smatralo za potrebno, o tem obvestiti narodno skupščino ter zahtevati, da vzame narodna skupščina, ki ima nalogo vršiti kontrolo nad državnim gospodarstvom, te proteste v pretres. Lepo spoštovanje zakonov, lep parlamentarizem predstavlja tako gospodarstvo.

Večina teh kreditov se je porabila za vojne svrhe, za neke dodatke žandarmeriji (naši žandariji niso nič dobili), za neke ceste v Srbiji, v glavnem v volilne svrhe, katere so označene pod različnimi imeni.

Pribiti moramo, da od teh 1.300 milijonov ni dobila Slovenija ničesar za nujne potrebe, n. pr. za podporo posojilnic Raiffeisenovk, ki so kot bivačnice Verbanda in Gradcu vsled konvencije z Avstrijo oškodovane za okroglo 2 milijona dinarjev, akoravno je vlada v javni seji parlamenta obljubila podporo in akoravno je gospod. veliki župan dr. Pirkmajer v časopisih s svojim podpisom obljuboval, da bo fin. minister to svoto stavil v proračun; pribiti moramo, da se ni dalo nič za ceste v Sloveniji, za katere bi morala vlada po zakonu prispevati 12 milijonov dinarjev, a prispeva le 1 in pol milijona dinarjev in povrh tega še dolžna cestnim odborom okrog 4 milijone dinarjev za leto 1922 in 1923; pribiti moramo, da se kljub pisni obljubi radikalne stranke in predlogu vojnega ministrstva ne izplača škoda, povzročena vsled vojnih operacij (vpad koroških nemških tolpe in protiakcija leta 1919) v znesku 2 in pol milijona dinarjev, pribiti moramo, da se vlada ne briga za izplačilo uradniške razlike, četudi bi bilo za to dovolj 214 milijonov dinarjev, ne za prevedbo kronskih penzijonistov v dinarske, kar bi zahtevalo borih 20 milijonov dinarjev.

Resnici na ljubo pa moramo ugotoviti, da je dobila samostalna demokratska stranka in veliki župani lepe milijone za pridobivanje volilcev, za »volilne« podpore in »volilne« bankete.

2. Državno gospodarstvo po volitvah.

a) Dvanajstine.

Ker se je 31. marca končalo proračunsko leto, a vlada ni niti predložila novega proračuna, zato je bilo treba seči po izvanrednem sredstvu: državno gospodarstvo voditi naprej na podlagi — dvanajstin. Vlada je predložila dvanajstine za mesce april, maj, junij in julij in to finančnemu odboru v nedeljo, 29. marca tik pred začetkom napovedane seje finančnega odbora. Ker tvori predlog zakona celo knjigo z 34 stranmi, obsežnim številčnim gradivom in 96 členi fin. zakona, bi bilo treba imeti vsaj teden dni časa, da se to ogromno gradivo more proučiti in o njem stvarno razpravljati. Vlada večina je v zbornici oglasila predlog kot nujen ter je dobil fin. odbor dva dni časa, da reši obširen predlog zakona in predloži poročilo narodni skupščini. Uvažujoč činjenico, da vlada potrebuje dvanajstine, da se more državno gospodarstvo nemoteno vršiti naprej, kakor tudi upoštevajoč nemogočnost v tako kratkem času rešiti predloženi zakon, je opozicija predlagala naj se razpravlja samo o dvanajstinah in iste pravočasno rešijo v zbornici, o naknadnih in izvanrednih kreditih in o fin. zakonu naj se razpravlja po sprejetju dvanajstin. Če tudi nima narodna skupščina nobenega materiala za delo, vlada ni pristala na predlog opozicije; opravičena je sumnja, da vlada ni hotela temeljite razprave o že potrošenih naknadnih in izrednih kreditih, ne o novih naknadnih in izrednih kreditih, kakor tudi ne o dalekosežnem finančnem zakonu, da vlada ne mara parlamentarne kontrole nad državnim gospodarstvom. Dvanajstine se povišujejo za 661 milijonov dinarjev,

Za spomlad!

KLOBUKE

modno perilo, samoveznice itd.

Fr. Mastek, Glavni trg 16.

kar znači povišanje budžeta za okroglo 2 milijardi dinarjev. V zakonu ni preskrbljeno za dovoljno kritje ne povečanega budžeta, ne potrošenih izrednih in naknadnih kreditov in je opravičena bojazen, da nas bo finančni minister presenetil s kakimi — novimi bremenimi. Obsojati moramo povišanje budžeta, obsojati moramo povečanje že itak neznosnih bremen v času težke gospodarske krize, katera se bo s tako gospodarsko politiko — še poostрила. Vlada in vladna večina se ne zaveda tega, da vsled previsokega kurza dinarja počiva trgovina z živino in lesom, glavnimi in skoraj edinimi viri dohodkov slovenskega kmeta, oziroma, da cene niso v nobenem pravem razmerju s stroški produkcije, temveč povišuje bremena, da bodo razmere še slabše in kmečki stan vedno hujše lezel v dolgove. Mesto razbremenitve kmečkih posestev je cilj gospodarske politike sedanje vlade — zadolžitev.

b) Naknadni in izredni krediti.

Predlog zakona je kombinacija dvanajstin in naknadnih ter izrednih kreditov. Naknadni in izredni krediti predstavljajo (1.300 milijonov dinarjev za časa volitev in 2 milijardi za bodoče proračunsko leto) mali proračun in bi bilo edino pravilno, da se predložijo kot poseben zakonski predlog, razdeljen po glavih, partijah in pozicijah kakor redni proračun z zadostnimi pojasnili in s popolnim kritjem. Mesto tega smo dobili sumaričen izkaz med volitvami potrošenih kreditov, med katerimi se lahko smatrajo edino krediti železniškega ministrstva v znesku 221 milijonov dinarjev kot umestni in potrebni.

Naknadni in izredni krediti za bodoče proračunsko leto so razdeljeni za mesece april, maj, junij in julij, sledeče:

Vrhovna državna uprava 158 in pol milijonov dinarjev.
Ministrstvo prosvete 6 milijonov dinarjev.
Ministrstvo vere 700.000 dinarjev.
Ministrstvo notranjih zadev 23 milijonov dinarjev.
Ministrstvo narodnega zdravja 2 milijona dinarjev.
Ministrstvo zunanjih zadev 10 milijonov dinarjev.
Ministrstvo financ 106 milijonov dinarjev.
Ministrstvo vojske 120 milijonov dinarjev.
Ministrstvo zgradb 28 milijonov dinarjev.
Ministrstvo železnice 146.6 milijonov dinarjev.
Ministrstvo pošte 3 milijone dinarjev.
Ministrstvo trgovine 3.7 milijonov dinarjev.
Ministrstvo socialne politike 33 milijonov dinarjev.
Budžetski rezervni krediti 20 milijonov dinarjev.
Ministrstva kmetijstva, šum in rud ter agrarne reforme v svoji skromnosti niso nič zahtevala in tudi — nič dobila.

Med novimi naknadnimi krediti se mora grajati povišanje dispozičnih fondov za ministrskega predsednika, notranjega in zunanjega ministra, nekateri fondi znašajo nad 100 milijonov dinarjev, a se trošijo brez vsake kontrole. Dispozični fond ministrskega predsednika ni niti po zakonu upravičen. Ze večkrat izražena zahteva, da se delegirajo 3 do 5 zastopniki narodne skupščine, da pregledajo, v kake namene so se potrošili dispozični fondi, način kontrole, ki je bil običajen v nekdanji Srbiji, je ostala le — zahteva opozicije. Za zgradbo cest v Srbiji določa proračun 166 milijonov dinarjev, za časa volitev izplačalo 75 milijonov, v dvanajstinah kot naknadni kredit določeno 6 milijonov dinarjev, v celem 247 milijonov dinarjev. Za Slovenijo določeno v proračunu 10.9 milijonov dinarjev, za časa volitev dobili 0, v dvanajstinah nobeden naknadni kredit. Ne le, da Slovenija ne dobi kreditov za zgradbo novih cest, temveč se njej niti ne dajo po zakonu predpisani prispevki za vzdrževanje cest, akoravno pobira država nekdanje deželne doklade. V Sloveniji znaša cestno omrežje 4.190 km, uradno ugotovljeni stroški za vzdrževanje teh cest v letu 1924 znašajo 18.5 milijonov din., država bi morala po zakonu prispevati 12.2 milijonov dinarjev, a gospod. finančni minister je — mojsterski znižal ta znesek na 1.5 milijon dinarjev. Da ne morejo cestni odbori in okrajni zastopi gospodariti in izvrševati svojih dolžnosti, je jasno. Za v uvodu članka omenjene nujne potrebe Slovenije, za izplačilo uradniške razlike, za prevedbo kronskih penzijonistov v dinarske itd., četudi so kandidati vladnih strank vse to obljubovali pri volitvah, ni določenih nobenih kreditov.

c) Način pokritja teh novih kreditov

Finančni minister je bil jako redkobeseden i glede potrebnih pojasnil zakonskega predloga in opravičenja ogromnih novih izdatkov, kakor tudi glede vprašanja, odkod misli dobiti sredstva za pokritje novih izdatkov. Navedel nam je tri vire: zvišane državne dohodke (dohodki so večji, kakor to določa proračun), prihranke (izdatki so manjši, kakor to določa proračun) in — nove davke. Med novimi davki navaja povišanje invalidskega davka na dvakratni iznos, uvedbo novega komorskega davka (davek za vojne nabavke) v višini

invalidskega davka, 2 odstotni davek od zaslužka ročnih delavcev, povišanje zamudnih obresti za neplačane davke na 12 odstot., povišanje eksekucijskih pristojbin v slučaju, da se davek pravočasno ne plača na 4 odstotke dolžne svote, a najmanj pa znesek 50 dinarjev, 15 kratno zvišanje takse za ribarske karte, 15 kratno povišanje taks in kazni, določenih po obrtnem pravilniku za obrtnike, 10 odstotni prispevek od prodajne cene kmetijskih pridelkov na vseh posestvih, ki so pod agrarno reformo.

Koliko bodo znašali ti dohodki, katere predlaga finančni minister v svrhu pokritja novih izdatkov? Zvišani državni dohodki in prihranki so viri pokritja bolj problematične vrednosti. Ako se bodo izpolnili razni predpogoji, je mogoče, da dajo 300 milijonov dinarjev za pokritje novih naknadnih in izrednih kreditov. Pripomniti treba, da pravzaprav prihrankov ne pozna naše državno gospodarstvo. Pod prihranki se razumejo oni krediti, kojih izplačilo se ni izvršilo, temveč opustilo, odložilo, čeravno so računi že davno zapadli, na primer računi za dobavo kamenja za cesto št. IIj—Velika. V letu 1924 se je plačalo invalidskega davka v celoti državi 80 milijonov dinarjev. Pričakuje se lahko, da bo povišanje invalidskega davka in novi komorski davek dalo 160 milijonov dinarjev novih dohodkov. Od ostalih povišanj more finančni minister, akoravno je velik optimist, pričakovati največ 40 milijonov dinarjev. Če seštejemo vse te, za kritje naknadnih in izrednih kreditov v znesku 2 milijard dinarjev določene davke, dobimo skupno vsoto — zelo optimistično računano — 500 milijonov dinarjev; jasno je, da je podano komaj pokritje za četrtino novih kreditov, jasno je, da ni doseženo ravnotežje budžeta.

Taki način finansiranja je obsojanja vreden, kakor je obsojanja vredno, da se v predlogu zakona znatno zvišujejo dispozični fondi, za vojaške svrhe dovolj novi krediti v znesku 289 milijonov dinarjev, za izplačilo dolgov iz prejšnjih let, kateri znašajo po zadrtih finančnega ministra dr. Stojadinoviča 450 milijonov dinarjev, — lani je dr. Stojadinovič stalno trdil, da nimamo nobenih dolgov — po izjavi prejšnjega finančnega ministra dr. Spaha pa nad 1 milijardo dinarjev, pa določa le — 50 milijonov dinarjev. Četudi se v naknadnih kreditih ne ozira na potrebe najširših slojev, ne na potrebe Slovenije, bodo nova bremena zopet morali nositi ti sloji, morale nositi pokrajine, v katerih se redno in obilno predpisujejo davki, redno in obilno plačujejo davki.

c) Finančni zakon.

S finančnim zakonom se spreminjajo, oz. ukinjajo finančni zakoni prejšnjih let, se spreminjajo, oz. ukinjajo obstoječi zakoni, z eno besedo: rešujejo se važna gospodarska in socialna vprašanja, katerih rešitev ni se naj izvršila potom posebnih zakonov.

Opravičeno je opozicija grajala, da se podaljšuje 500 odstot. povišanje zemlj. davka in 30 odstot. davka na ostale neposredne davke, akoravno se je to povišanje leta 1923 označilo kot začasno. Novo državno zadolženje ni na mestu, ako se ne navede državnih dolgov pod izdatki. Velik protest so izzvala dalekosežna pooblastila naučnemu ministru, s katerimi se posega v avtonomijo univerz in prepušča ministru, da potom uredbe uvede v vseh šolah jednoten učni načrt in program. Za naše gospodarstvo dalekosežnega pomena je pooblastilo vladi, da more takoj oživitvoriti predlog zakona o splošni carinski tarifi z uvozno in izvozno tarifo. Ker se hoče ta korak v naglici storiti in ne da parlamentu možnosti, da obravnava to novo carinsko tarifo, je opravičena bojazen, da bo ta tarifa za uvoz in izvoz neugodna in nam naložila nova, težka bremena.

Med ostalimi členi finančnega zakona treba omeniti, da se ukine zakon o prisilni poravnavi za celo državo na pritisk opozicije, ker je vlada predlagala ukinjenje le za Srbijo in Črno goro, nadalje razširjenje vseh pravic in ugodnosti Uprave fondova (državne hipotekarne banke) na pošto hranilnico, dodelitev raznih ugodnosti (osvoboditev od davkov in doklad, taks in poštne) Središnji Zemaljski Pozajmionici (centralni zadrug bivših članice centrale veresijskih zadrug v Budimpešti). Važno je, da se potom finančnega zakona odobri rešitev ministrskega sveta od 18. decembra 1924 v zadevi stanovanjskega zakona ter določa, da niso veljavni sklepi sodišč, ki so se izrekli po 1. januarju 1925, a nasprotujejo imenovanju rešitvi ministrskega sveta. Pravo sliko mišljenja sedanje vlade dajejo določbe finančnega zakona, da se za 5 milijonov dinarjev zmanjša kredit določen za zidanje ljudskih šol v siromašnih občinah in kredit za ozdravljenje invalidov: prihranke se hoče doseči na račun revnih občin in — revnih, bolnih invalidov.

(Konec prihodnjic.)

Dnevne novice.

Protestno zborovanje proti sprejetju novega tiskovnega zakona. Včeraj dopoldne se je vršilo v Ljubljani protestno zborovanje grafičnih delavcev proti sprejetju od vlade predloženega zakona o tisku. O novem tiskovnem zakonu je referiral novinar g. Eržen iz Maribora; govorila sta tudi zastopnik novinarjev in tiskarjev.

Demokratski občni zbor. Od Sv. Krištofa pri Laškem poročajo: Naši demokratariji so imeli občni zbor pri Henketu v Laškem. Pred leti so se dušali, da tega baje nemškega hotela ne bodo posečali, pa so si še pravočasno premislili. Klaverno zborovaje je otvoril hudojamski rudniški inženier Kloc. Gospodje od Trboveljske radi povdarjajo, da so nestranski. Morda res v Hrastniku in v Trbovljah. A v Hudojamo se je zatekal »cvet« orjunske demokracije, in zvonec nosi rudniški inženier Kloc, da je pritisk na

ubogo delavstvo tem učinkovitejši. Rudniški uslužbenec Golob je z nervoznim glasom poročal, da šteje lažidemokratska stranka 245 članov. To pa je pozabil povedati, da je stranka dobila pri zadnjih volitvah le 163 kroglic. Ostali so se sramovali voliti v protiljudsko stranko in so spustili kroglice drugam. Nato so bile volitve. V odbor so imenovali kar 41 naprednih možakarjev, večinoma »nestrankarskih« od rudnika, in povrh še 8 naprednjakov iz marijagraške občine. Kdo se ne bi zdaj tresel pred tolikim številom naprednjastva? Tudi mene je bilo strah med to napredno gospodo brez ljudstva, generali brez armade. Proti koncu zborovanja je že močno delovalo zaužito vino, zato se je občni zbor zaključil v najboljšem razpoloženju članov in birta s pesmijo »Demokratije birtov bratje od Debra do Porebra«.

Zagrebska vseučilišna profesorja pred sodiščem. Javnosti je še v živem spominu, koliko upravičenega ogorčenja je vzbudilo v vseh krogih penzioniranje zagrebskih vseučilišnih profesorjev, ki je bilo protipostavno in samo akt maščevanja od strani Pribičevića. Ta upokožitev je bila povod, da so se nekateri zagrebski univerzitetni profesorji med seboj dejansko spoprijeli in je bila ta zadeva te dni pred sodiščem v Zagrebu. Profesor dr. Ilesič je tožil dr. St. Hondla. Na profesorskem zborovanju dne 10. decembra m. l. se je obravnavalo penzioniranje zagrebskih vseučilišnih profesorjev in pri tej priložnosti je prišlo do spopada. Profesor Vodnik je zagovarjal umirovljenje g. prof. Bazale in ta zagovor je izzval ostro polemiko. Dr. Hondl je porinil Vodniku pod nos, češ, da govori Vodnik proti Bazali baš radi tega, ker mora. Vodnik je pa zabrusil Hondlu v obraz, da se je povsod od profesorске časti samo potom žene. Na ta očitek je Hondl nekaj časa molčal, a ko ga je dr. Šišić dregnil z opazko: Sedaj še pa molčite! — je koj nato pograbil Hondl glasovalno žuro in jo pognal po izpovedi nekaterih prič proti Šišiću, drugi pa trdijo, da samo na tla od sebe. Ročaj te žare je odletel in zadel dr. Ilesiča v čelo in ga ranil do krvi. Dr. Ilesič je tožil Hondla. Kot priče so nastopili vsi profesorji, ki so bili na zborovanju. Sodnik je obsodil Hondla na 10 dni zavora, oziroma na 1000 din. globe. Hondl je vložil radi te obsodbe priliz.

Po novem zakonu o orožnikih so ti dobili na račun draginskih deklad 77 milijonov din.

V visokosti 888 m nadmorske višine stoji prijazna cerkva Smolnik, odkoder se ima jako lep in obsežen razgled na Dravsko dolino in drugo okolico. Nedaleč od cerkvice je gostilna Hlebov dom, dobro znana lovcom in turistom. Tu ima Slovensko planinsko društvo spominjsko knjigo in štampiljko. Smolnik je ena najlepših izletnih točk našega Pohorja ter križišče izletov na Klopni vrh, Šumik, Jelensko peč, Veliki vrh, Ruško kočjo itd. Pri Hlebu se tudi lahko prenoči.

Vajeniška razstava v Ljubljani. Svoječasno je naprosila Zveza obrtnikov, naj zadruga prevzamejo dela, katera so učenci izvršili za vajeniško razstavo v Ljubljani in tam odpošljejo. Dogaja se pa, da zadruga odklanjajo prevzeti ta dela in učenci so primorani sami dostavljati posamezne stvari v Ljubljano. Dolžnost zadrug vendar je, da vsestransko podpirajo stremeljenje mojstrov, posebno pa učencev, ker samo v tem obstoja napredek obrtništva. Zveza se nadeja, da zadruga storijo svojo dolžnost in dostavljena jim dela odpošljejo v Ljubljano. V slučaju pa, da bi vendar se našla zadruga, katera ne hoče svoje dolžnosti izvrševati, pozivlja podpisana zveza učence, naj oddajo svoje delo primerno zavito v pisarni Zveze v Mariboru, Grajski trg 1.

Splošna zveza obrtnih zadrug v Mariboru. Štrajk občinskih svetnikov v Osijeku. Osješki občinski svetniki so pričeli s pravim štrajkom: nočejo se več udeleževati sej občinskega sveta. Podžupan je že dvakrat sklicil sejo, toda vedno zaman, ker so prišli le radikali in demokraci, ki pa tvorijo le neznatno število občinskega zastopa. Ostali se nočejo udeleževati sej radi tega, ker je veliki župan razveljavil mandate radičevskih občinskih svetnikov.

Z avtom v prepad. Gostilničar Milisav Glogorac iz Nevesinja si je kupil te dni v Sarajevu nov avto. Odpeljal se je ponoči iz Sarajeva v spremstvu svojega slugo in šoferja, tako da bi drugi dan dospel v Nevesinje, da se tam z novim avtom počaha. Med potom pa je doživel strašno nesrečo. Vsled nepaznje šoferja se je avto prekucnil pri kraju Drežnica v prepad ter obvisel na nekem obronku, ležeč na gospodarju avtomobila in njegovem slugi. Šofer je še pravočasno skočil iz voza ter se popolnoma nepoškodovan rešil. Ponesrečeni avto so zjutraj opazili potniki iz vlaka, ki je vozil mimo prepada in so na prihodnji postaji obvestili orožnike. Posrečilo se je rešiti oba ponesrečenca, ki sta težko ranjena.

Umesten odlok ministra. Te dni je bila v Sisku dozdana velika zgradba, ki je v sredini mesta in ki bi naj bila javna hiša. Žensko društvo v Sisku je uvidelo, kolika nevarnost da bi grozila z otvoritvijo te hiše mladini, se je obrnilo na ženski pokret v Beograd s prošnjo, naj ta posreduje pri notranjem ministrstvu, da se prepove otvoritev te javne hiše. Ministrstvo je ugodilo prošnji ženske organizacije in takoj izdalo odlok, da se mora med tem časom otvorjena javna hiša takoj zapreti.

Kostenjak pod pragom. V Osijeku vzbujajo te dni veliko senzacijo kostenjak, ki so ga našli pod pragom neke kočure v Podravini v Osijeku. Zidarski mojster Škambera je podrl svojo staro pritlično kočjo in začel zidati novo hišo. Pod pragom med kuhinjo in stanovanjsko sobo so našli človeški kostenjak. Škambera je že trhle kosti pobral v košaro in jih zakopal na vrtu. Najdbo kostenjaka je videlo več oseb, a nikomur ni prišlo na um, da bi bil to zadevo javil policiji. Konečno so govorice o najdbi človeških kosti prišle do ušes varnostne straže in pojavila se je pri Škamberji komisija. Na vrtu zakopane kosti so izkopali in zdravnik je dognal, da so kosti stare najmanj 20 let. V kočuri, kjer je bil najden kostenjak, so zadnja leta ljudje naglo umirali na tuberkulozi. Ko je Škambera zadel na kosti, je bil ves vesel, češ, da je odkril vzrok tuberkuloze, je kosti hitro

pobral in jih zagrebel proč od nove hiše na vrtu. Po celem Osijeku se govori o teh kosteh in se ugiblje, čegave bi utegnile biti, kedar in kako se je izvršil pred več nego 20 leti na Podravini v že omenjeni koči do danes nepojasnen zločin.

Cerkvena posest katoliškega škofa in pravoslavnega patrijarha. Bačkemu škofu je odvzela oblast pri zadnjih volitvah zadnje od agrarne reforme preostale gozdne parcele. Te gozdne parcele so se razdelile med volilne agitatorje. Pred dobrim mesecem je doslej še neodkrita zlobna roka nalašč zanetila požar v škofijskih gozdovih in je zgorelo 150 oralov hoste. V Bački ima tudi pravoslavni patrijarh 2000 oralov njiv, koje ima v najemu neka srbska banka. Doslej ni bila odvzeta od patrijarhove posesti niti ena ped zemlje. Krivica, katero je storila vlada z agrarno reformo katoliškemu škofu, je tem večja radi tega, ker je bački škof z dohodki iz cerkvene posesti sam vzdrževal duhovniški naraščaj.

Skrbi bosanskih gospodarskih krogov. Bosanska industrija se nahaja v zelo težkem položaju. Pomanjkanje kreditov ji vsak razmah otežuje, sedaj je pa izgubila že več važnih inozemskih trgov, kjer ne more konkurirati z inozemskimi tvrdkami, ki so cenejše. Naši izredno visoki železniški tarifi ji onemogočijo znižanje cen na svetovno pariteto. Pred vsem občuti bič visokih železniških tarifov bosanska lesna industrija, ki je do pred kratkim zalagala s svojimi prizvodi celo Grčijo in Egipt. Radi previsokih cen je zdaj ti dve tržišči izgubila in vsa podjetja so morala produkcijo znatno omejiti. Visoka železniška prevzemina ovira tudi drugo industrijo, ker znaša pri nekaterih predmetih prevoz več, kot je blago vredno. Te dni se je vršila v Sarajevu konferenca bosanskih gospodarskih krogov, kateri so prisostvovali tudi zastopniki države in železnice. Konferenca je sprejela memorandum, ki bo poslan vladi.

Tihotapljenje tobaka na debele. Sarajevska policija je odkrila te dni dobro organizirano tihotapsko družbo, ki se je pečala s tihotapljenjem duhana na veliko. Upokojeni žandarmerijski stražmojster Rudolf Šejbal je bil kot še aktivni orožnik dolgo časa v Hercegovini in se je tamkaj spoznal z raznimi tihotapci tobaka. Ko je stopil v pokoj, se je sam lotil tihotapstva in to na veliko. Skrajja je švercal sam tobak iz Hercegovine v Sarajevo. Ta pesel mu je toliko vrget, da si je pridobil 12 pomagačev, kojim je plačeval potne stroške in 50 din. dnevnic. Te dni je zapazila financerska straža na Ivan-planini četo tihotapcev, ki so nosili vreče duhana. Tihotapci so sicer pri pogledu na financarje pometali duhan proč in se spustili v beg, a vendar so financarji prišli enega in ta je izdal tudi poglavarja družbe. Pri Šejbalu v Sarajevu so napravili preiskavo in dobili 60 kg najfinjšega hercegovinskega tobaka in poseben stroj za fino rezanje tobačnih listov. Šejbala so zaprli.

Koliko škode je povzročila živinska kuga živinorejcem v naši državi. Po Hrvatskem in sploh po južnih krajih zadnji čas zelo hudo razsaja med govejo živino kuga. Ugotovljeno je, da je ta kuga napravila škodo za eno celo milijardo dinarjev. Veliko krivde na tej ogromni škodi nosi naše poljedelsko ministrstvo, ki nič ne ukrene, da bi bolezen ustavilo, ali vsaj omejilo.

Štrajk uslužbencev na rečnih ladjah. Med osbjem Brodarskega sindikata, v čigar rokah se nahaja večina naših rečnih ladij, in med upravo tega sindikata je prišlo do ostrega spora radi mezdnih vprašanj. Ker uprava noče osobju ugoditi, bo proglašena pasivna rezistenca.

Ureditev našega pristanišča v Solunu. Za izgradbo našega pristanišča v Solunu, ki bo zlasti za Južno Srbijo neprecenljive važnosti, so že končana vsa predela. Načrt predvideva razširjenje železniškega omrežja ob luki, graditve velikih skladišč in razširjenje pristanišča. Zemljišča, ki jih načrt zahteva, so že vsa odkupljena in kmalu se bo pričelo z delom na zgradbi pristaniških naprav. Po zgraditvi lastnega pristanišča se bo južnosrbska trgovina in industrija pričela popolnoma drugače razvijati, kot dosedaj.

Zrtve spalne bolezni. Zadnje čase se tudi pri nas pojavlja takozvana spalna bolezen, ki se po navadi konča za bolnika s smrtjo. V osješki bolnici je te dni umrl finančni uradnik Golovac, katerega je spalna bolezen napadla že meseca februarja. Dne 23. februarja je zaspal in od tega časa se ni več zbudil. Hranili so ga umetno, vendar ves trud zdravnikov ni pomagal.

Ljubico je ubil, sebe pa ni mogel. V Zdencih pri Osijeku je živel kmet Josip Pule v divjem zakonu s svojo ljubico Ano Pavkovič. Med obema je vladalo najboljšje razmerje, tako da nihče ne more pojmiti, kaj je gnalo Puleja, da je svojo ljubico ubil. Neke noči, ko je Ana spala, ji je zadal s sekuro po glavi in na prsih več smrtnih udarcev, ki so jo na mestu usmrtili. Po tem dejanju je hotel Pule še sebi končati življenje. Šel je v hlev ter se obesil. Ker se je slaba vrv utrgala, je skočil v vodnjak, iz katerega so ga potegnili sosedje. Novega poskusa samomora pa ni mogel več napraviti, ker so ga aretirali orožniki ter ga odgnali v zapor radi uboja ljubice.

Naznanilo. Vsled odredbe velikega župana mariborske oblasti se vrši v ptujskem okraju licencovanje in premovanje plemenskih bikov dne 16. aprila 1925 od 8. ure dopoldne na sejmišču v Ptuj. Priprati se morajo vsi biki, ki že imajo starost 18 mesecev, k licencovanju in sicer marijadvorske, pomurske ali muropoljske ter pincgavske pasme in križanci beh pasem. Isti dan se vrši tudi nakup in prodaja domačih bikov in bikcev v starosti od treh mesecev do dveh let. Na ta način se bo pokazalo, koliko že lahko domača vzreja plemenskih bikov krije potrebnosti okraja in koliko plemenskih bikov bi bilo uvoziti, odnosno po drugod nakupiti. Nakupna državna in okrajna subvencija je zasigurana. Na dan licencovanja se vrši poučno predavanje živinorejskega strokovnjaka. Za premovanje bikov so določene zelo visoke premije. Za prigon se plača primerna potnina, vsled česar lahko vsak bikorejec prižene bika k licencovanju, ker mu bodo potni stroški plačani, če je bik sposoben za licenco. Kmetovalci, bikorejci! Pridite polno-

številno in priženite vse bike-plemenjake k licencovanju, kajti neprignani in nelicencovani biki se ne bodo smeli pripuščati. Kdor bo pripuščal nelicencovanega bika, bode strogo kaznovan.

Zelo primerne razglednice za velikonočne čestitke se dobijo v tiskarni sv. Cirila: Novi zvonovi stolne cerkve v Mariboru z zgodovinsko pesmijo 26. februarja 1925 umrlega dr. Antona Medveda. Častilci nepozabnega gospoda doktorja! Sezite po teh spominjskih slikah, ker ob enem prispevate za največji in najiminenitnejši zvon lavantinske škofije.

Iz Maribora.

VII. redna seja mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v torek, dne 7. aprila 1925, ob 5. uri popoldne v mestni posvetovalnici. Dnevni red: 1. Poročila pred sedstva. 2. Predlogi in vprašanja. 3. Poročila odsekov.

Cerkvena opravila se vršijo v Velikem tednu v stolnici po sledečem redu: Sredo, četrtek in petek se pojejo ob 15. uri žalne jutranjice. Veliki četrtek začetek sv. opravila ob pol 9. uri in sicer: škofova pontifikalna sveta maša, blagoslovljenje sv. olj, slovesno sv. obhajilo, prenešenje Najsvetejšega v Križovo kapelo, umivanje nog. Ob 18. uri litanije trpljenja Gospodovega v Križevi kapeli. Veliki petek začetek ob 8. uri: branje trpljenja našega gospoda Jezusa Kristusa po sv. evangelistu Janezu, ob pol 9. uri počestitev sv. Križa, prenešenje Najsvetejšega v božji grob. Ob 17. uri zadnja postna pridiga, sv. križev pot in litanije trpljenja Gospodovega pri božjem grobu. Veliko soboto začetek ob pol 8. uri: blagoslovljenje ognja-pred cerkvijo, blagoslovljenje krstne vode, okoli 9. ure sv. opravilo. Ob 18. uri slovesno Vstajenje s procesijo okoli cerkve, zahvalnica »Te Deum.« Veliko noč ob 6. uri mesto pridige tih sv. maša, nato blagoslovljenje velikonočnega jagneta, ob pol 7. uri peta sv. maša. Ob pol 10. uri slovesna pridiga, ob 10. uri škofova pontifikalna sv. maša, ob koncu apostolski blagoslov. Popoldne ob 17. uri pridiga, slovesne večernice in darovanje za farne uboge.

Razjasnitev in priznanje v umoru Miklove družine. Zadnje obvestilo, katerega je prineslo časopisje glede umora Miklove družine, je bila izročitev drugega osumljenca Čiča okrožnemu sodišču v Mariboru. Čič je prvotno po Zlahičičevem vzgledu tajil vsako sokrivdo, šele zadnjo soboto je priznal preiskovalnemu sodniku, da je pri soudeležbi Zlačiča umoril Mikla, njegovo ženo in otroka. S tem Čičevim priznanjem je nekaj mesecev zagonetna zadeva umora Miklove družine pojasnjena in jo bo obravnavala že prihodnja porota.

Narodno gledališče. Repertoar: Danes, v ponedeljek, dne 6. aprila: »Trubadur« Ab B. (Zadnjič v sezoni.) Gostovanje gospe Žaludove, članice Bratislavske opere, in tenorista g. Knittla. — Torek, dne 7. aprila: »Scampolo«, ab. A. — Danes, dne 6. t. m., gostujeta na našem odru odlična člana bratislavske opere: gospa Žaludova in g. Knittl. G. Knittl je še od preje znan našemu občinstvu. V primadoni gospe Žaludovi pa bo spoznalo naše občinstvo pevko nad vse odličnih kvalitet, ki je imela ravno zadnje čase v Barceloni, Madridu in na Dunaju izredne uspehe. Oba odlična umetnika bosta nastopila v priljubljeni operi »Trubadur.« Predstava se vrši za ab. B. Povišane operne cene. Opozarjamo tudi, da bo to zadnja predstava »Trubadurja« v tej sezoni ter se vrši izjemoma v ponedeljek, dne 6. aprila. Ker je v zgorajšnjem repertoarju omenjeno gostovanje mogoče edinole v ponedeljek, smo bili primorani, nastaviti to predstavo na ta dan, ko je pri nas običajno gledališče zaprto.

Z ozirom na notico v »Straži« št. 18 »Jako priporočljiva kavarna« izjavljam, da se navadno vino kot Renski rizling ni prodajalo v kavarni »Jadran«, Maribor, Aleksandrova cesta 36.

Mestno kopališče bo v tekočem tednu z ozirom na praznike v torek, sredo, četrtek in petek od 9. do 19. ure odprto, blagajna pa do 18. ure. V soboto ostane kopališče le do 15. ure odprto in blagajna do 14. ure.

Državna borza dela v Mariboru. Od 29. marca do 4. aprila je bilo pri tej borzi 122 prostih mest prijavljenih, 181 oseb je iskalo službo, v 65 slučajih je borza posredovala uspešno in 14 oseb je odpotovalo; od 1. januarja pa sta bili 1702 mesti prijavljeni, 2899 oseb je iskalo službo, v 804 slučajih je borza posredovala uspešno in 137 oseb je odpotovalo.

LISTEK.

Slike iz Balkana.

(Dalje.)

Poslanec Vuković: »Če je res, da je napravil pop Ilija kako lumparijo v Ameriki in so ga obrili, naj ga le, hvala Bogu, če so mu pa to storili po krivici, je pa treba nekaj ukreniti. Dokler si kaj pravega po zakonu in ustavi ne zmislimo, naj pa gospod mitropolit našim popom prepove, hoditi v Ameriko.«

Poslanec Krivokopič vpraša vojnega ministra: »Ali je res, da letajo avstrijski oficirji preko Črne gore in da delajo neke vražje plane.«

Vojni minister odgovarja, da so res že leteli avstrijski oficirji preko Lovčena, ter skuša razložiti, da se tujim zrakoplovom ne da zabraniti zračna pot.

Poslancem to ne gre v glavo; oni zahtevajo, naj se takoj piše avstrijski vladi, drugi pa začnejo tako burno debatirati o tem, kako bi se dalo vse zrakoplovce postreljati, da mora predsednik — sejo zaključiti.

Poslanec Obren Rnjež stavlja vprašanje na notranjega ministra:

»Pred tremi leti približno je poslala vlada poljedelskega uradnika Petra v neko državo, ki se ji pravi Švajcarska, da najde tam neko novo vrsto kokoši. Peter je res prinesel šest kur in dva petelina. Od teh šest kur je vlada dve nasadila v arhivu ministrstva za notranja dela in izleglo se je 19 piščancev. Kar se petelinov tiče, vem, da je enega odnesel jastreb, drugega je pa ubil mitropolit. Ne ve se pa, kaj je s kurami in piščanci. Ta perutnina je stala našo državo okrog 500 perperjev in zato vprašam, kako in kaj je s tem?«

Poslanec Dragojevič: »Jaz sem, ljudje božji, slišal, da so bile te kokoši najboljše vrste in da so znesle po 2 do 3 jajca na dan. Tudi jaz prosim, da se te kure takoj najdejo ter zopet nasadijo v arhivu notranjega ministra kot poprej, ker je to koristno za našo poljeprivredo.«

Notranji minister Djukanović odgovarja:

»Te kokoši, gospodje, je nabavila prejšnja vlada. V poročilu, ki ga imam v ministrstvu, stoji, da je stare kure pobil knez Mirko na pravdi božji (črnogorski izraz za: po krivici), kam so se piščanci nekaj razleteli, pa ne stoji v poročilu.«

Bni poslanci modrujejo, če ne bi zopet kazalo poslati koga v deželo, ki se ji pravi Švajcarska, po znamenite kure, ker je knez Mirko že dorastel ter jih ne bo več pobijal »na pravdo božjo«, drugi pa zopet menijo, da je Črnagora doslej živela brez posebnih in tako dragih kokoši in živi lahko tudi pozneje.

Djuro Drecun: »Gospodje poslanci! Ko smo se prvič tukaj sestali, nam je Gospodar prečital prestolno besedo v smislu narodne ustavnosti. Ta beseda je bila nekaj divnega na svetu, in tako — kako naj že rečem — je imela smisel velike politike za napredek. A odkar nam je to besedo ravno tukaj prečital sam Gospodar, je nismo več slišali in čitali v skupščini! Zato želim, da Gospodarjevo prestolno besedo še enkrat tu proučimo, da bomo videli, če smo prav po njej ravnali.«

Pero Vučković, minister prosvete in kulta, pravi: »Prestolno besedo čita samo vladar ob otvoritvi skupščine. Zafiteva Djuro Drecuna je zelo neumestna. Beseda se v drugič ne more čitati.«

Poslanec Milošev srdito odvrne ministru:

»Ti si upaš reči, da se ne sme čitati, kar je Gospodar spisal, ti mrtva in nevredna puška, ki se na Kosovem nisi čula!«

Nastane vpitje in prepir, iz lože na galeriji se pa oglasi stari častni adjutant Djuraković:

»Predsednik, daj mi par besed!«

»Ne morete govoriti, gospodine, ker niste narodni poslanec«, odgovarja predsednik.

»Če nisem poslanec, sem pa adjutant in to je gotovo še več kot poslanec«, odgovarja Djuraković.

Poslanci, njegovi vojni tovariši, se za njegovo stvar zavzemajo in predsedniku ne preostane drugo kakor — zaključiti sejo.

Poslanec Risto Jokanović vpraša:

»Prosim za odgovor, če bo kmalu zopet kako glasovanje. Če bo, še malo počakam, če pa ne bo, pa glasujem kar vnaprej »za« ter grem za nekaj časa domov.«

»Poslanec Jokanović gre lahko na dopust, če odobri to skupščina«, odgovarja notranji minister, »za naprej glasovati pa ne more.«

»To pa nočem«, odvrne Risto Jokanović, »glasovati hočem na vsak način, da se potem ne bo reklo, Risto za glasovanje ni bil sposoben in tako dalje.«

Poslanec Tokov: »Jaz glasujem, da gre Risto lahko domov, če bo pa kako glasovanje, bom pa jaz zanj glasoval in — gotova stvar.«

Predsednik razlaga, da eden za drugega ne more glasovati, ampak vsak samo za sebe.

Poslanec Milošev: »Jaz pa mislim, da Krsto lahko glasuje za Risto in da to ni proti ustavi. Mi Črnogorci smo eden za drugega padali in hodili v boj, eden za drugega smo jamčili pred Bogom in svetim Jovanom, kako da potem ne bi mogli glasovati eden za drugega sedaj v mirni dobi, ko nikjer puška ne poka! Kaj nam boš to pravil, ti predsednik!«

Vsled prepira med poslanci se seja zaključuje.

Na prodaj: Usnjeni jopič, smoking, moške obleke, damski kostumi, letne obleke, krasna birmanska obleka, bluze, otročji plašči, obleke za dečke, jumperji, čevlji, slamniki, zastori, ročna dela, vaze, kipi, usnjeni kovčeg, ročne taške, štelaze, ure, nastvki in drugo. Maribor, Aleksandrova cesta 24, pritličje. 147 3—1

Polenovke (Stockfisch) se prodaja vsak dan v trgovini Vid Murko, Meljska cesta 24. Maribor. 135 3—1

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

Stoj! Kdor

se hoče za velikonočne praznike obuti po brezkonkurenčnih cenah, naj obišče

Trgovino s čevlji, Maribor, Gosposka ulica 37.

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica r. z. z o. z. v Mariboru, Frankopanova ulica 2

vabi na

ki se vrši v nedeljo, dne 19. aprila 1925, ob pol 9. uri dopoldne v prostorih g. Bernkopf, Frankopanova ulica št. 17.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega odbora.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Sklepanje o računskem zaključku za leto 1924.
4. Volitev upravnega odbora in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

V slučaju, da občni zbor ob napovedani uri radi premale udeležbe ne bi bil sklepčen, se vrši v smislu čl. 35 zadružnih pravil eno uro pozneje na istem mestu in v istim dnevnim redom drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih zadružnikov. 146

Upravni odbor.

: Najboljše klobuke :

domače izdelavevseh vrst za moške in otroke dobite zaradi visoke valute z 20%nim popustom pri trvdki

Anton Auer, klobučar

Vetrinjska ulica 3 Maribor Vetrinjska ulica 3

Dalmatinska klet

Povodnik, Maribor, Vojašniška ulica 4

sporoča vsem svojim mnogoštevilnim cenjenim gostom, da je ravnokar prispelo več vagonov prvovrstnega za amčeno pristnega opolo-vina iz otoka Visa. V tej občeznani vinski kleti dobiš vedno pristna dalmatinska vina ter danes in jutri tudi sveže morske ribe. — Uradne analize glade vin, ki se točijo v tej kleti, so cenjenim gostom v svrhu vpogleda vedno na razpolago. 145

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru, Stolna ulica št. 6 r. z. z o. z., Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10% oziroma po dogovoru.

Somišljeniki, širite naše liste.

Priporočila se Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 D, 75 cm veliki po 600 D, 80 cm veliki po 700 in 800 D, 90 cm veliki po 800 D, 100 cm veliki po 950 D in po 1280 D, 120 cm veliki po 1700 D.

Stenski križi

z leseno podobo (korpuse) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 D, 25 cm po 55 in 90 D, 30 cm po 77 in 100 D, 35 cm po 96 in 115 D, 40 cm po 140 D.

Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 D.

Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 D. Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplotno priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tisk. sv. Cirila v Mariboru.

Pri nakupu za praznike

dobi vsak, ki nakupi pri meni srajce, kravate, klobuke, nogavice, rokavice za svoto D 450 — in več, 1 škatljo toaletnega mila kot dar.

IGO BALOH

Maribor, Gosposka ul. 15

Velika zaloga

vseh vrst čevljev za strapaco, lov in promenado.

Ia gojzerci

(hribovski čevlji)

Ia zbiti sandali

(popravilo kakor čevlji)

Varstv. znamka

samo Maribor, Koroška c. 19

Lastne delavnice, najboljše ročno delo!

Zadružna gospodarska banka d. d.,

Podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo. Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.